

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Retouradres p/a Postadres: Postbus 1000 4330 ZW Middelburg

Provincie Zeeland, Afdeling Water, Bodem en Natuur
De heer C.A. Polderdijk
Postbus 165
4330 AD Middelburg

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

p/a Waterschap
Scheldestromen
Kanaalweg 1 Middelburg
p/a Postadres: Postbus 1000
4330 ZW Middelburg
T 088 246 13 70
F 088 246 19 94
info@zeeweringen.nl
www.zeeweringen.nl

Contactpersoon
Roy van de Voort
omgevingsmanager

T 088 246 13 59
roy.vande.voort@rws.nl

Datum 6 mei 2013
Onderwerp Toestemming uitrollen Spartina-matten

Ons kenmerk
PZDB-B-13096

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

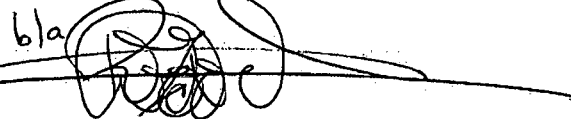
Geachte heer Polderdijk,

In het kader van het project Zeeweringen wordt bij dijkversterkingen een deel van het schor- of slikgebied voor de dijk gebruikt als werkstrook. In overleg met Imares Yerseke wil het projectbureau een aantal proeven nemen waarbij kokosmatten met opgekweekte Spartina worden uitgerold in een drietal voormalige werkstroken, dit om te bekijken of herstel van werkstroken gegarandeerd en/of versneld kan worden.

Voor een eerder proefneming met deze matten is aan NIOZ vergunning verleend op 28 januari 2009 (kenmerk NB.08.068). De vergunningvoorwaarden in deze vergunning (inclusief verlenging en uitbreiding op 27 november 2012) zijn voor de doelstelling van het projectbureau Zeeweringen onvoldoende.

De voorgenomen werkzaamheden zijn door ons getoetst aan de Natuurbeschermingswet in bijgevoegde memo. Op basis van het hiervoor genoemde en de inhoud van deze memo vragen wij u of het uitrollen van de Spartina-matten uitgevoerd mag worden en of hier een vergunning als bedoeld in artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 voor benodigd is.

Met vriendelijke groet,

bla

Bert Kortsmits
projectmanager

017899 2013 PZDB-B-13096

Vraag toestemming NB-wet leggen spartinamatten

Memo proef spartinamatten in werkstroken

Projectbureau Zeeweringen, 3 mei 2013

Doc. nr.: PZDB-M-13094

1 Aanleiding

Sinds 1997 verbetert Projectbureau Zeeweringen de bekledingen langs zowel de Westerschelde als de Oosterschelde. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in een ecologisch kwetsbaar gebied. Als gevolg van de werkzaamheden wordt een strook van maximaal 15m vanuit de teen van de dijk vergraven, waardoor oppervlakte schor en slijk tijdelijk verloren gaat. Na afronding van het werk dient dat deel van het schor, de werkstrook, in de oude situatie te worden hersteld. Het herstel gaat echter langzaam en is niet altijd op voorhand te voorspellen. Het zoeken is naar een oplossing voor een snel, goed en voorspelbaar herstel van de werkstrook in het slijk of schor.

2 Voornemen

In overleg met Imares wil Projectbureau Zeeweringen in enkele recent opgeleverde werkstroken de groei van Spartina (Engels slijkgras) op kokosmatten testen. Introductie van de soort via kokosmatten biedt de planten de kans om zich te zetten, zonder voortijdig weg te spoelen. De kokosmatten worden op termijn (1 - 2 jaar) afgebroken en opgenomen in het milieu. Spartina komt algemeen voor in zowel de Westerschelde als de Oosterschelde en is een goede graadmeter voor een proef. Het is al bekend dat de soort in beperkte mate is op te kweken op kokosmatten. Het is echter de vraag in hoeverre dit grootschalig is te doen met het herstel van de werkstroken in de schorren als doel. Er liggen al enkele zeer kleine proefvakken in de Oosterschelde waaruit blijkt dat het idee kan werken (Spartina is te kweken op matten en de matten zijn aan te brengen op locatie). Ter vergelijking van de groei op kokosmatten worden op elke locatie gelijktijdig met het plaatsen van de kokosmatten ook losse planten geplant. Er zijn ca. 10 vakken in Zeeland geselecteerd waar een proef mogelijk en zelfs wenselijk is; deze vakken zijn geselecteerd in overleg met gebiedsdeskundigen. Uit deze lijst zijn vervolgens 3 locaties gekozen om daadwerkelijk de proef uit te gaan voeren. Met het oog op het verschil in het natuurlijk systeem is gekozen voor twee vakken in de Oosterschelde en één vak in de Westerschelde. Het gaat om de Zuidgors bij Ellewoutsdijk, de Dortsman bij Stavenisse en de Slikken van Viane bij Oosterland. De uitvoering beperkt zich tot de werkstroken en vindt derhalve plaats in opdracht en onder verantwoordelijkheid van Projectbureau Zeeweringen.

3 Werkwijze

De proef bestaat uit de volgende werkzaamheden:

- kweek van *voldoende* Spartina op kokosmat;
- *transporteren* van de matten naar de betreffende locaties;
- *aanbrengen van de matten* in de werkstroken aan de teen van de dijk, inclusief *aanbrengen 'losse' Spartina*planten als vergelijkingsmateriaal;
- *herstellen* schor door het aan te laten sluiten op de matten (wellicht moeten de kokosmatten iets worden ingegraven);
- *monitoring* wortelgroei en golfbestendigheid van de Spartina.

Voor de uitvoering, het plaatsen van de matten, worden ongeveer zes personen ingezet. Omdat het handmatig 10 tot 15 centimeter ingraven van de gewenste oppervlakken in de werkstrook vanwege de hoeveelheid te verplaatsen zand en slijk fysiek en in tijd niet haalbaar is wordt daarvoor klein materieel ingezet. Dat bestaat uit een minigraver en een dumpertje. Via de dijk wordt de kortste weg naar de locaties onderlangs de dijk gevolgd, zodat niet over het slijk gereden hoeft te worden.

De proeflocaties worden ontdaan van eventuele obstakels (stenen), waarna de matten worden aangebracht. Tot slot wordt het slijk opgeruimd.

Planning

De proef start in de voorzomer van 2013. Alleen dan krijgt Spartina de kans om voldoende wortelgroei te krijgen en zich nog voor de volgende winter vast te leggen. Het voornemen is om de kokosmatten met Spartina in enkele dagen rond half juni op de locaties aan te brengen. Het is, vanwege

die benodigde groeiperiode, niet mogelijk om later in het seizoen met de proef te beginnen. Het plaatsen van de matten is als volgt gepland:

- maandag 10 en dinsdag 11 juni -> Dortsman
- woensdag 12 juni -> Viane
- donderdag 13 en eventueel vrijdag 14 juni -> Zuidgors/Ellewoutsdijk

Per locatie is naar verwachting een halve tot hele dag nodig voor het plaatsen van de matten in de in de werkstrook.

4 Beschrijving proeflocaties

Per locatie zijn de meest geschikte locaties voor het aanbrengen van de matten en planten gekozen, rekening houdend met de bodemgesteldheid ter plaatse, de ligging van kreekjes en aanwezige natuurwaarden. Op 1 maart 2013 jl. is hiervoor is door Tom Ysebaert, Jeroen van Dalen (Imares) en John van Vliet (Zeeweringen) een bezoek aan de locaties gebracht. De drie proeflocaties worden hieronder afzonderlijk beschreven.

4.1 Ellewoutsdijk, Zuidgors

Zoekgebied Zuidgors

De werkstrook langs dit dijktraject blijkt betrekkelijk snel na afronding van het dijkherstel gekoloniseerd door zouttolerante planten. In het grootste deel van de strook gaat daarbij om het algemene strandmelde (*atripelex*). In een klein deel van ongeveer 15 meter lengte heeft zich inmiddels alweer langarig zeekraal (*salicornia*) gevestigd. Daarmee kan dit gedeelte als kwalificerend habitatype 1310 (Eénjarige pioniersvegetatie) worden beschouwd. Ter hoogte van dp462 en enkele meters oostelijk daarvan is niettemin een geschikte locatie voor de proef gevonden. Er is daar nog geen sprake van hervestiging van zouttolerante planten. Van de aanwezige waterafvoerende kreek kan voldoende afstand worden gehouden. Aandachtspunt voor dit gebied is het gegeven dat zich buiten de werkstrook, in de bredere delen van het schor, broedvogels kunnen bevinden. Kort voor aanvang van de proef zal door de trajectecoloog gecontroleerd worden of zich broedvogels nabij de proeflocatie bevinden. Eventuele broedlocaties worden ontzien door een omtrekkende beweging te maken. Een nadere uitwerking van de locatie is te vinden in bijlage 1.

Locatie spartinaproef Zuidgors

4.2 Stavenisse, Dortsman

Zoekgebieden Dortsman

Met de terug in de werkstrook aangebrachte grond zijn hier flinke pollen *Spartina* mee gekomen. Het locatiebezoek wees uit dat een groot deel van de pollen het in depot zetten niet heeft overleefd. Maar een deel van de pollen blijkt nog te leven en hergroei te vertonen. Bij het zoeken naar een geschikte locatie voor de proef zijn de delen met deze pollen ontzien. Het noordelijke zoekgebied voor de proef komt daarom, en vanwege de te verwachten aanwezigheid van broedvogels in de nabijheid, te vervallen. Voor de proef blijkt echter een grote lengte van de voormalige werkstrook beschikbaar, zuidoostelijk van dp913. Hier zijn geen oude spartinapollen aanwezig. Dit deel van de werkstrook ligt bovendien verder van delen van het schor waarop zich mogelijk broedvogels bevinden. In de werkstrook zelf is het vóórkomen daarvan uitgesloten omdat het water hier bij hoog water tot aan de dijk staat. Omdat niet volledig is uit te sluiten dat zich toch een enkele broedvogel nabij de proeflocatie ophoudt, zal hier kort voorafgaand aan de uitvoering op worden gecontroleerd. Het plaatsen van de matten is nader uitgewerkt in bijlage 1.

4.3 Oosterland, Slikken van Viane

Zoekgebied Slikken van Viane

Vlak vóór de werkstrook nabij het zoekgebied liggen enkele pollen Spartina die bij de werkzaamheden aan de dijk ongemoeid zijn gebleven. Ten opzichte van het zoekgebied wordt de proeflocatie iets in zuidoostelijke richting verschoven naar een geschikte locatie ter hoogte van dp356. De nabijheid van broedvogels is hier niet aan de orde, omdat het gebied bij hoog water tot aan de dijk onderloopt. De Slikken van Viane zijn vooral van groot belang voor in najaar en winter foeragerende vogels. Omdat de werkzaamheden in juni gepland zijn, is geen sprake van verstoring. De locatie wordt nader uitgewerkt in bijlage 1.

Locatie spartinaproef Slikken van Viane

Monitoring

De monitoring zal afgestemd worden op het betreffende watersysteem en de locatie van het proefvak. Hier wordt ongeveer twee weken na aanplant mee begonnen, waarna het om de twee maanden wordt herhaald. Naar verwachting worden de locaties ongeveer vier maal kort bezocht. De inschatting is, dat gezien de ligging van de proefvakken, niet perse een storm nodig is om de effectiviteit van de wortelgroei tegen golfbelasting te kunnen monitoren. Tijdens de bezoeken zullen vogelconcentraties en broedgebieden worden ontzien door een omtrekkende beweging te maken.

5 Conclusie

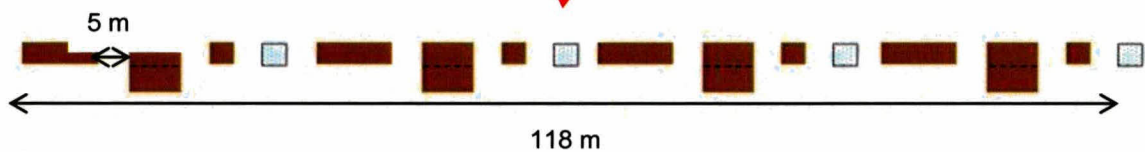
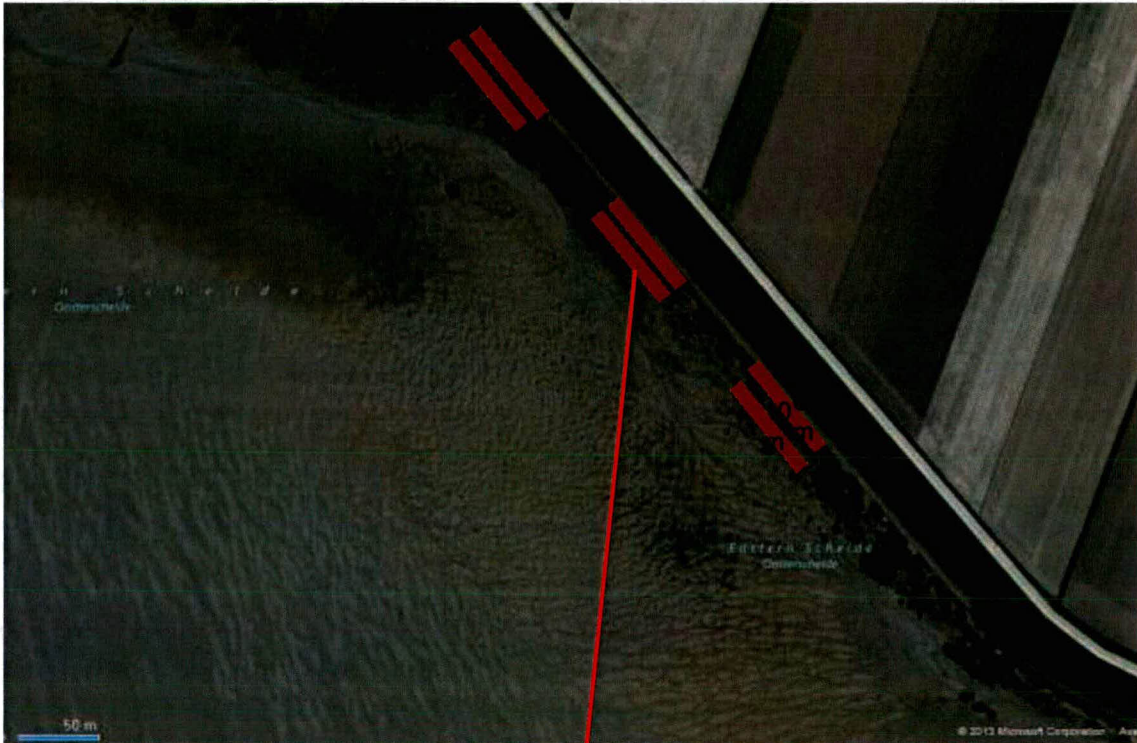
Langs drie kort geleden opgeleverde dijktrajecten is gekozen voor proeflocaties met spartinamatten binnen de recent vergraven werkstroken, uitsluitend daar waar zich momenteel in slechte staat verkerend habitatype bevindt. De matten worden met kleine machines in de werkstroken aangebracht, omdat handmatig plaatsen daar gezien de benodigde oppervlakken fysiek en de beschikbare tijd niet haalbaar is. De locaties liggen onderaan de dijk en kunnen via de dijk benaderd worden. Er wordt

niet over slik of door schor gereden. De proeflocaties zijn verder zodanig gekozen dat zij niet van invloed zijn op de afwatering van het slik of schor. Mogelijke broedgebieden van vogels worden ontzien door daar voldoende afstand van te houden en kort vooraf nog een controle op de eventuele aanwezigheid daarvan uit te voeren. Vanwege de ligging van de werkstroken direct onderlangs voor wandelaars toegankelijke dijken worden weinig broedvogels verwacht. Van eventueel aanwezige broedgevallen mag worden aangenomen dat zij daarom al gewend zijn aan enige verstoring. Extra verstoring van eventuele broedvogels blijft verder beperkt door de korte werkduur. Ook bij de na afloop te houden controles worden rekening met vogelconcentraties gehouden.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat door de gekozen ligging van de proeflocaties, het daar aanwezige in slechte staat verkerend kwalificerende habitatype, de eenvoudige bereikbaarheid via de dijk zonder over slik te rijden, de korte duur van de werkzaamheden en de aan te houden afstand tot (broed-)vogelconcentraties een significant negatief effect als gevolg van het voorgenomen plaatsen van spartinamatten op de kwalificerende natuurwaarden van de Natura2000-gebieden Oosterschelde en Westerschelde kan worden uitgesloten.

Bijlage 1 Aanleg in de werkstrook

Dortsman

- 5 * 1 m + Kokosmat
- 2.5 * 2 m + Kokosmat
- 1 * 1 m + Kokosmat
- 1 * 1 m - Kokosmat

3 zones: Schor, Spartina, kaal
2 afstanden tot dijkvoet: 0 & 10 m
4 replicaties

Totaal beroerde oppervlakte met schorrematten in de werkstrook Dortsman: 44 m² schorrematten per zone en afstand x 6 stroken = 264 m²

Viane

3 zones: Oost & West
1 afstand tot dijkvoet: 10 m
4 replicaties
+ 1 'strook' achter oesters

Totaal beroerde oppervlakte met schorrematten in de werkstrook Viane: 44 m² schorrematten per zone x 3 stroken = 132 m²

Zuidgors

Totaal beroerde oppervlakte met schorrematten in de werkstrook Zuidgors: 10 m²